

Bernhard von Beskow

I min minnesteckning Utsikt från stol 12 porträtterar jag mina tolv föregångare och mina samtida kamrater. Alltför okänd och misskänd bland dem är Bernhard von Beskow. Hans eget hopp stod till eftervärldens rättvisa domslut. Det uteblev. I stället följde en tystnad som jag sett som min plikt att bryta.

Köpmannasonen gav sig tidigt ut på gesällvandring mellan Europas kulturpersonligheter från Goethe till Beethoven. Hela hans liv var en bildningsresa; leda var honom främmande. Vid 30 år adlades han och kallades till Svenska Akademien året därpå, 1828, och 1834 efterträdde han Frans Michael Franzén som ständig sekreterare, det förblev han till sin död 1868.

Som sekreterare bekämpade han Akademiens letargi, renskrev själv protokollen, återupptog ordboksarbetet och skapade Akademiens arkiv.

Han hade känt de stora gustavianerna och oroades över att de lämnat plats åt en blekare eftertrupp: vrakspillror som kastats upp i efterdyningarna av gustavianskt och romantiskt. Det var en nedgångsperiod som inte lättade förrän Viktor Rydberg och Carl Snoilsky invaldes flera år efter Beskows död.

Han tycks så gott som aldrig ha förlorat besinningen, en högst användbar egenskap hos en ständig sekreterare, fastän hos den diktare han också var snarast kontraproduktiv. Han löste Akademien ur konventionernas tvångströja. Det blev högre i tak men inget elfenbenstorn.

Han var sannolikt den mest energiske av alla sekreterare, erkände förtjänsten var den än fanns och slog en bro mellan Leopold och Atterbom. Utan rivaler förblev han sin akademis tjänare, lyssnande utan att bli självutplånande – det var långt till Wirsén och Gyllensten. Han hade inget kansli, hans post var ett obetalt hedersuppdrag tack vare en ärvd förmögenhet på i dagens mynt ett par hundra miljoner. Skönlitterära ambitioner lade han på hyllan, men i mängder av pamfletter förblev han en humorist och anekdotberättare av rang. Hans dagsrutin var morgonkaffe med hustru Malin (inga barn), gäddfärs och bönsoppa, före middagen vandring över Norrbro till Kungsträdgården. Sällan ett besök på Stockholms 460 krogar. Hans ärvda hus Skeppsbron 18 var i fyrtio år medelpunkten för landets kulturliv; där debuterade Jenny Lind, 11 år gammal.

Åren 1850-1864 skrev han samtliga minnesteckningar utom en. Där visar han sin talang att beundra människor märkligare än han själv. Var vecka korresponderade han med ledamöter spridda över landet, förhindrade av snö och usla värdshus. Som en vänskapens förvaltare navigerade han, oförvillad och nitisk, mellan andras maktanspråk och undertryckta neuroser. Han var fredsmäklare och samordnare och en biktfar för enskilda, inte minst Tegnér som avundades vännen som aldrig verkade förtvivlad och uppgiven.

I hans självbiografiska skrifter tycks honom livet som en teater, komisk och allvarlig, med roande scenbyten, men även med ovälkomna dödsbäddar och oväntade bränder. Han såg sig som en lindansare som envist riktar blicken framåt, ovan alla katastrofer.

Det är i breven – samlade i 65 volymer – som han är mest levande i dag. De tycks ha fungerat som lugnande medel med sina kompromissförslag och insiktsfulla råd; han kom med hink och svabb och städade upp bland rivaliteter och oenighet.

Den fenomenalt flitige förvandlade Akademien från ordenssällskap till en offentlig verksamhet för litteratur och språk. Men hans gärning har hamnat i en lång skugga. Den borde väcka respekt och tacksamhet förutom en gnutta ironi. Han var Akademiens gestaltare och regissör. Utan Bernhard von Beskow hade Gustaf III:s skapelse varit en byggnadsställning som rasat kring sitt innehåll.